

LAUSUNNOT

ALUEIDEN KOMITEA

86. TÄYSISTUNTO 5. JA 6. LOKAKUUTA 2010

Alueiden komitean suuntaa-antava lausunto aiheesta ”Paikallis- ja alueviranomaisten rooli tulevassa ympäristöpolitiikassa”

(2011/C 15/02)

ALUEIDEN KOMITEA

- katsoo, että paikallis- ja alueviranomaisilla tulisi olla nykyistä suurempi osuus EU:n ympäristöpolitiikan muotoilussa, koska niiden osallistuminen takaa paremman täytäntöönpanon ja sitoutumisen. Innovatiivisilla monitasoisen hallinnon menetelmillä, olemassa olevien verkostojen ja foorumeiden hyödyntäminen mukaan luettuna, voidaan edistää paikallis- ja alueviranomaisten ennakkositoutumista. Tässä yhteydessä voidaan mainita erityisesti kaupunginjohtajien ilmastopimus, jonka mukainen malli voitaisiin ottaa käyttöön myös muilla EU:n ympäristöpolitiikan keskeisillä aloilla.
- kehottaa Euroopan komissiota tutkimaan mahdollisuutta osallistua vuosittain yhteisen konferenssin järjestämiseen, jossa tarkasteltaisiin EU:n ympäristölainsäädännön soveltamiseen alue- ja paikallistasolla liittyviä ongelmia ja niiden ratkaisuja. Lisäksi se kehottaa Euroopan parlamenttia kutsumaan AK:n mukaan Euroopan parlamentin ja komission käymiin keskusteluihin EU:n ympäristölainsäädännön täytäntöönpanosta.
- kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että sisäistä toimivaltajako noudatetaan ja että käytössä on asianmukaiset kuulemismenettelyt. Tähän liittyy valtionhallinnon, alueiden ja paikallisviranomaisten järjestöjen asiantuntijoista koostuvien täytäntöönpanoryhmien (*transposition teams*) perustaminen. Nämä ryhmät tekevät yhteistyötä koko poliittisen prosessin ajan.
- kannattaa yleisten ja sitovien puitteiden luomista ympäristötarkastuksille. Tarkastusten muodon ja sisällön yksityiskohtia tulisi säännellä valtakunnallisella tasolla ja kehittää alue- ja paikallistasolla EU- ja sitä alempana vaikuttavilla hallintotasolla vahvistettujen yleisten periaatteiden mukaisesti.
- korostaa, että seitsemäs ympäristöä koskeva toimintaohjelma olisi yksi Eurooppa 2020 -strategian peruspilareista, jota tarvitaan tuomaan esiin strategian ympäristöpoliittiset vaikutukset. Siinä olisi asetettava selvät tavoitteet ja aikataulut sekä säilytettävä yhteinen maaperänsuojelua koskeva teemakohtainen strategia ja tavoite maaperän suojelua koskevan puitedirektiivin hyväksymisestä.

Esittelijä: Paula Baker (UK, ALDE), Basingstoken ja Deanan kaupunginvaltuuston jäsen

Viiteasiakirja: Unionin puheenjohtajavaltion Espanjan lausuntopyyntö

I POLIITTISET SUOSITUKSET

ALUEIDEN KOMITEA

A. Yleistä

1. on tyytyväinen siihen, että sillä on mahdollisuus osallistua parempien välineiden kehittämiseen ympäristöpolitiikkaa varten sekä seitsemännen ympäristöä koskevan toimintaohjelman valmistelutyöhön, koska paikallis- ja alueviranomaisilla on keskeinen asema ympäristöpolitiikan täytäntöönpanossa ja konkreettisten tulosten saavuttamisessa.

2. antaa tunnustusta useiden paikallis- ja alueviranomaisten ympäristökysymyksissä jo tekemälle erinomaiselle työlle ja kannustaa niitä jatkamaan kyseistä toimintaa.

3. toteaa, että EU:n ympäristöpolitiikan esteenä ovat sen täytäntöönpanon tehokkuuteen liittyvät ongelmat. Vuonna 2008 kaikista EU:n lainsäädännön rikkomuksista 23,5 prosenttia (481) liittyi ympäristöön⁽¹⁾, mikä osoittaa ympäristön vahingoittumisen ja kilpailun vääristymisen jatkuvan.

4. pyrkii tässä lausunnossa korostamaan mahdollisuuksia tehostaa ympäristönsuojelua kaikilla hallintotasoilla ja politiikan laatimisen kaikissa vaiheissa.

B. Koordinoinnin ja hallinnon parantaminen

5. katsoo, että paikallis- ja alueviranomaisilla tulisi olla nykyistä suurempi osuus EU:n ympäristöpolitiikan muotoilussa. Niiden osallistuminen takaa paremman täytäntöönpanon ja sitoutumisen. EU:n ympäristöpolitiikkaan olisi sovellettava AK:n hahmottelemaa monitasoisen hallinnon periaatetta, ja kolmikantatasopimusten tekemistä EU-, jäsenvaltio- ja alue- tai paikallistason välillä koskevia kokeiluhankkeita olisi laajennettava.⁽²⁾ Tämä mahdollistaisi eri hallintotasojen todellisen vastuunjaon sovittujen tulosten saavuttamiseksi.

6. uskoo, että innovatiivisilla monitasoisen hallinnon menetelmillä, olemassa olevien verkostojen ja foorumeiden hyödyntäminen mukaan luettuna, voidaan edistää paikallis- ja alueviranomaisten ennakkositoutumista sen sijaan että luotettaisiin ainoastaan siihen, että jäsenvaltiot varmistavat EU:n lainsäädännön täytäntöönpanon. On useita esimerkkejä Euroopan alueiden ja kuntien toteuttamista kunnianhimoisista paikallistason toimenpiteistä tapauksissa, joissa jäsenvaltio ei ole tarttunut toimeen. Tällainen hanke on mm. Paikallisagenda 21 -toimintaohjelma, joka sai alkunsa vuonna 1992 järjestetystä YK:n ympäristö- ja kehityskonferenssista. Tässä yhteydessä voidaan mainita erityisesti kaupunginjohtajien ilmastososopimus.

⁽¹⁾ KOM(2009) 304 lopullinen; tilastotietoja ympäristörikkomuksista sisältävät Euroopan komission internetsivut (*Statistics on environmental infringements*).

⁽²⁾ CđR 89/2009 fin; KOM(2002) 709 lopullinen.

7. kehottaa Euroopan komissiota tutkimaan, voitaisiinko tämä malli ottaa käyttöön yhdenmukaista lähestymistapaa soveltaen ja alojen välillä koordinoitua myös sellaisilla muilla EU ympäristöpolitiikan keskeisillä aloilla kuin biologinen monimuotoisuus, jäte- ja vesiala, meluntorjunta ja ilman pilaantuminen ja maankäyttö.

8. pahoittelee, että vaikka alue- ja paikallisviranomaisilla on selvät tehtävät ympäristönsuojelun alalla, EU:n ympäristölainsäädäntö on suunnattu jäsenvaltioille: siinä kehoitetaan nimeämään ainoastaan "toimivaltainen viranomainen" (harvoin useampia viranomaisia) ja mainitaan yhteistyö vain poikkeustapauksissa.⁽³⁾

9. pahoittelee, ettei EU:n ympäristölainsäädännön täytäntöönpanon parantamiseen tähtäävässä Euroopan komission suunnitelmassa korosteta hyvää paikallis- ja aluehallintoa tukevia toimenpiteitä.⁽⁴⁾

10. tähdentää, että Euroopan unionin toimielinten on Lissabonin sopimuksen 11 artiklan määräysten mukaan tehostettava vuoropuhelu- ja kuulemismenettelyjään. Paikallis- ja alueviranomaiset uskovat tämän uuden määräyksen antavan niille mahdollisuuksia kehittää rooliaan EU:n politiikan muotoilemisessa. Lisäksi toissijaisuusperiaate laajennetaan koskemaan myös alue- ja paikallistasoa, ja toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden soveltamisesta tehdyn pöytäkirjan 5 artiklassa määrätään, että säädosehtotuksissa on arvioitava esityksen rahoitusvaikutuksia ja vaikutuksia lainsäädäntöön, joka jäsenvaltioiden on pantava täytäntöön, tarvittaessa myös alueelliseen lainsäädäntöön.

11. katsoo, että Euroopan komission tekemät vaikutustenarvioinnit olisi laajennettava koskemaan myös paikallis- ja aluetasoa siten että alueellisten vaikutusten analysoinnista tehdään tavanomainen käytäntö.

12. kehottaa Euroopan parlamenttia ja neuvostoa varmistamaan, että kun tehdään tarkistuksia ja muutoksia säädosehtotuksiin, joilla on kauaskantoisia vaikutuksia alue- ja paikallisviranomaisiin, muutosten vaikutukset arvioidaan samalla tavalla kuin alkuperäisen ehdotuksen vaikutukset.

13. korostaa, että ympäristölainsäädännön täytäntöönpano vaatii usein merkittävää hallinnollista ja taloudellista sitoutumista, sisällöllistä ja erityistä kompetenssia sekä poliittista tahtoa. Paikallis- ja aluetason institutionaaliin rakenteisiin kohdistuvien vaikutusten selvittäminen saattaa auttaa perusteellamaan suurempien taloudellisten kannustimien ja EU:lta ja valtiolta saatavan tuen tarpeen.

⁽³⁾ Brysselin ympäristöviraston IBGE:n vuonna 2010 julkaisema tutkimus EU:n ympäristöasetusten ja -direktiivien alueellisesta ulottuvuudesta (*The Regional Dimension in EU Environmental Regulations and Directives*), <http://www.eapdebate.org/files/files/study-regionaldimension.pdf>.

⁽⁴⁾ KOM(2008) 773/4.

14. pitää välttämättömänä, että Euroopan komissiolla on käytössään yhteisiä välineitä, jotta se voi ohjata paikallis- ja alueviranomaisille riittävästi varoja asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

15. korostaa, että tiedotusta on parannettava kaikilla hallintotasolla poliittisen prosessin kaikissa vaiheissa. On muun muassa investoitava viestintäjärjestelmiin ja internetvälineisiin, joilla voidaan varmistaa ympäristötiedon avoimuus yleisölle ja julkisille instituutioille. Paikallis- ja alueviranomaisten raportointitaakkaa voidaan keventää tieto- ja viestintätekniikan avulla vaarantamatta lainsäädännön vaikuttavuutta.

16. kehottaa jäsenvaltioiden ympäristöministerejä perustamaan vertikaalisia aihekohtaisia työryhmiä (*dossier teams*), joissa valtionhallinnon, alueiden ja paikallisviranomaisten järjestöjen asiantuntijat tekevät yhteistyötä koko poliittisen prosessin ajan.

17. toivoo, että EU:n LIFE+-ohjelmaa edistetään vahvasti Euroopan kaikilla alueilla, jotta voidaan tehostaa innovatiivista paikallistason toimintaa sekä lisätä ohjelman ympäristöpolitiikkaa ja hallintoa koskevan osion vaikutuksia ja tunnettua.

18. kannattaa Euroopan komission ehdotusta, että perustetaan pysyviä täytäntöönpanoverkostoja, joissa on mukana komission virkamiehiä ja jäsenvaltioiden yhteyshenkilöitä. ⁽⁵⁾ Jäsenvaltioiden yhteyshenkilöiden tueksi olisi perustettava kansallisia täytäntöönpanoryhmiä, joihin kuuluu paikallis- ja aluehallinnon virkamiehiä.

19. kehottaa neuvostoa viivytyksettä päättämään Euroopan parlamentin vuonna 2004 hyväksymän, muutoksenhaku- ja vierelepano-oikeutta ympäristöasioissa koskevan direktiiviehdotuksen jatkotoimista. Tämä varmistaisi Århusin yleissopimuksen täyden täytäntöönpanon ja edistäisi ympäristölainsäädännön entistä parempaa ja johdonmukaisempaa täytäntöönpanoa.

20. kehottaa eri oikeusjärjestelmiä jakamaan keskenään tietoa siitä, miten ne käsittelevät EU:n ympäristölainsäädännön rikkomuksia ja noudattamatta jättämiä.

21. kannattaa Euroopan parlamentin ehdotuksia yleisten ja sitovien puiteiden luomisesta ympäristötarkastuksille, EU:n ympäristötarkastusviranomaisen perustamisesta ja EU:n ympäristölainsäädännön voimaansaattamis- ja täytäntöönpanoverkon (IMPEL) lujittamisesta. ⁽⁶⁾ Sitovan tarkastusvälineen käyttöönotto voi vähentää toisistaan poikkeavista tarkastusjärjestelmistä johtuvaa epäreilua kilpailua EU:n eri alueiden ja kuntien välillä sekä varmistaa yhdenmukaiset oikeustoimet. Tarkastusten muodon ja sisällön yksityiskohtia olisi kuitenkin säänneltävä valtakunnalli-

sella tasolla ja kehitettävä alueellisesti ja paikallisesti EU- ja sitä alempana vaikuttavilla tasoilla vahvistettujen yleisten periaatteiden pohjalta.

22. toistaa suosituksensa IMPEL-verkon laajentamisesta kaikkien jäsenvaltioiden paikallis- ja aluetasolle. ⁽⁷⁾ Tähän voisi sisältyä muun muassa vahvojen maakohtaisten IMPEL-verkkojen kehittäminen ympäristölainsäädännön voimaansaattamisen ja täytäntöönpanon tulosten levittämiseksi laajasti.

C. Eri politiikkojen liittäminen nykyistä paremmin toisiinsa

23. on tyytyväinen Euroopan komission aluepolitiikan ja ympäristöasioiden pääosastojen viimeaikaiseen työhön sen varmistamiseksi, että aluepolitiikan pääosaston toiminnassa noudetaan kaikilta osin ympäristövaatimuksia. Komitean mielestä tällaista johdonmukaista lähestymistapaa tarvitaan kaikkien osastojen toiminnassa. Eurooppa 2020 -strategiassa esitetty kokonaisvaltainen asialista on tervetullut, mutta siihen on sisällytettävä vahva alueellinen ulottuvuus.

24. korostaa, että EU:n vuoden 2013 jälkeistä talousarviota ja kaikkea EU:n koheesio- ja maatalousrahoitusta tarkistettaessa on otettava huomioon politiikan johdonmukaisuus ja ympäristövaikutukset.

25. tähdentää, että ympäristölainsäädännön eri osioiden välillä on tahattomia ristiriitoja. Esimerkiksi jätemäärän minimoimista tulee säätää sekä jätedirektiivissä että tuotedirektiivissä. Lainsäädännön yksinkertaistaminen varmistamalla sen selvyys, yksiselitteisyys ja tulossuuntautuneisuus parantaa säännösten kohdentamista, hyväksyttävyyttä ja soveltamista.

26. korostaa, että paikallis- ja alueviranomaisia olisi kuultava, kun Euroopan komissio laatii tai tarkistaa Euroopan unionin lainsäädäntöä. Niiden arvokkaat kokemukset voivat auttaa havaitsemaan jo varhaisessa vaiheessa epäjohdonmukaisuuksia muihin politiikkoihin nähden tai haitallisia vaikutuksia sekä parantamaan lainsäädännön tuloksellisuutta.

27. kehottaa lieventämään markkinoiden vääristymistä koskevia sääntöjä silloin kun ne estävät ympäristöystävällisten julkisten hankintojen tekemisen.

28. korostaa, että ympäristövaikutuksiin jo niiden lähteellä puuttuva lainsäädäntö on erittäin tärkeää ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi ja paikallis- ja alueviranomaisille asetettävien velvoitteiden johdonmukaisuuden varmistamiseksi. Paikallis- ja alueviranomaiset eivät esimerkiksi voi vaikuttaa ajoneuvojen päästövaatimuksiin, mutta niiden on saavutettava EU:n ilmanlaatuavoitteet.

29. kehottaa käyttämään markkinapohjaisia välineitä, jotka heijastavat tavarain tai palvelun kokonaiskustannuksia, jotka kertovat kuluttajalle ostohetkellä sen ympäristövaikutukset koko elinkaaren aikana ja jotka korostavat tuottajavastuuta.

⁽⁵⁾ KOM(2008) 773/4.

⁽⁶⁾ Euroopan parlamentin päätöslauselma 20. marraskuuta 2008 ympäristötarkastuksille asetettavista vähimmäisvaatimuksista annetun suosituksen 2001/331/EY uudelleentarkastelusta.

⁽⁷⁾ CdR 36/2001 fin.

D. Paikallis- ja alueviranomaisten keinot tehostaa työkentelyään ympäristökysymyksissä

Hallinto

30. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että sisäistä toimivaltajakoa noudatetaan ja että paikallis- ja alueviranomaisten kuulemiseksi on käytössä asianmukaiset menettelyt. Hyvä yhteistyö erityisesti jäsenvaltio-, alue- ja paikallistason viranomaisten täytäntöönpanoryhmissä (*transposition teams*) edistää keskinäistä ymmärrystä ja lainsäädännön onnistunutta täytäntöönpanoa. ⁽⁸⁾

31. korostaa, että alue- ja paikallisviranomaisilla voi olla keskeinen rooli ympäristötiedon keräämisessä. EU:n ympäristön tilaa käsittelevien raporttien ja indikaattorien johdonmukaisuuden varmistamiseksi tarvitaan asianmukaista vastuunjakoa, resursseja ja tiedonvälitystä kuntien, alueiden ja jäsenvaltioiden välillä.

32. kehottaa varmistamaan toiminnan avoimuuden erityisesti EU:n ympäristölainsäädännön täytäntöönpanosta, ympäristöpalveluiden tarjoamisesta tai infrastruktuureista ja aluesuunnittelusta vastuussa olevien hallinnonalojen välillä.

Tietojenvaihto

33. kehottaa jäsenvaltioiden ja alueiden ympäristöministeriä ja -virastoja kehittämään alueviranomaisten soveltamia menettelyjä varten ohjekirjoja, joihin sisältyy välineitä, vertailuarvoja ja menettelymalleja koskevia erityisiä ehdotuksia, siten että paikallis- ja alueviranomaisten edustajat osallistuvat kehittämistyöhön. Samalla niiden tulisi ryhtyä asianmukaisiin toimiin tiivistääkseen niiden EU:n paikallis- ja alueviranomaisten yhteistyötä, joilla on samantyyppisiä ympäristöongelmia.

34. arvostaa hyvien käytänteiden jakamista paikallis- ja alueviranomaisten kesken, muun muassa tiedonvaihtoa tavoista vastata tiedonsaantiin, tunnettuuteen ja kielieroihin liittyviin haasteisiin.

Kansalaisten sitouttaminen ja osallistaminen

35. kiittää viranomaisia, jotka edistävät kansalaisten osallistamista ja kannustavat heitä asettamaan alueillaan yhteisiä pitkän aikavälin elämänlaatutavoitteita, joissa yhdistyvät sosiaaliset, taloudelliset ja ympäristönäkökohdat.

36. kehottaa tukemaan koulutus- ja tutkimustoimia kansalaisten yhteyksien vahvistamiseksi ympäristöönsä. Kansalaiset eivät ole täysin selvillä siitä, mikä rooli ympäristöllä on heidän elämässään. ⁽⁹⁾ Paikallisyhteisöjä lähinnä toimivana hallintotasona paikallis- ja alueviranomaiset voivat edistää tietoisuuden lisääntymistä kaikenikäisten kansalaisten keskuudessa.

⁽⁸⁾ CdR 199/2009 fin; CdR 89/2009 fin; EU:n lainsäädännön institutionaalaisia vaikutuksia paikallis- ja alueviranomaisiin käsittelevä EIPA 2009 -tutkimus (*The institutional impacts of EU legislation on local and regional governments*).

⁽⁹⁾ Ks. kansalaisten ympäristöasenteita käsittelevät Eurobarometri-erityistutkimukset (biologinen monimuotoisuus 2010, ilmastonmuutos 2009, ympäristö 2008), http://ec.europa.eu/environment/working_en.htm.

37. katsoo, että viranomaisten olisi käynnistettävä menettelyjä tiedon jakamiseksi mielellään internetissä sekä täytäntöön Århusin yleissopimus ⁽¹⁰⁾, joka takaa ympäristöasioihin liittyvän muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeuden, antaa kansalaisille mahdollisuuden seurata EU:n ympäristöpolitiikan täytäntöönpanoa paikallistasolla ja tarjoaa asianmukaiset välineet osallistuvan demokratian ja paikallisen sitoutumisen edistämiseksi.

38. toteaa, että strategista ympäristöarviointia (SYA) ja ympäristövaikutusten arviointia (YVA) koskevat direktiivit ovat kuntien ja alueiden ympäristöpolitiikan ja kansalaisten osallistumisen keskeisinä välineinä merkittävässä asemassa ⁽¹¹⁾ pyrittäessä varmistamaan paikallistiedon ottaminen huomioon samalla kun pannaan merkille kustannus- ja osamisyvaikutukset.

39. kehottaa paikallis- ja alueviranomaisia käyttämään julkisen sektorin yksinkertaistettuja ja koordinoituja ympäristövalvontamekanismeja, jotka helpottavat säännöksissä määrättyjen velvollisuuksien noudattamista ja edistävät julkishallintojen ja kansalaisten välistä suhdetta tehokkuuden, avoimuuden ja jaetun vastuun periaatteiden pohjalta.

Rahoitus ja horisontaalinen integraatio

40. kehottaa paikallis- ja alueviranomaisia ottamaan ympäristönäkökohdat huomioon kaikessa toiminnassaan esimerkiksi tukemalla paikallisia ympäristöalan yrityksiä tarjoamalla niille riskipääomaa, edistämällä yksityisten pääomasijoittajien (*business angels*) toimintaa, antamalla mikroluottoja sekä neuvomalla ympäristöystävällisiin hankintoihin liittyvissä kysymyksissä.

41. kehottaa alue- ja paikallisviranomaisia olemaan "vihreitä hankkijoita". Julkisten hankintojen osuus on 16 % EU:n bkt:sta, minkä vuoksi niissä tulisi varmistaa mahdollisimman korkea ympäristönsuojelun taso. Ympäristöä säästäviä julkisia hankintoja esittelevä internetsivusto (<http://ec.europa.eu/environment/gpp>) onkin siksi tervetullut.

42. kannattaa vesipuidedirektiivin 9 artiklassa ja jätepuitedirektiivin 14 artiklassa mainitun kustannusten kattamisen periaatteen täyttämistä hyödyntämistä säästäväisyyteen ja tehokkuuteen kannustamiseksi ja ympäristökustannusten saattamiseksi käyttäjien tietoon ja kehottaa sisällyttämään vastaavankaltaisia talousvälineitä tuleviin ehdotuksiin.

43. kannattaa suunnittelun (myös kestävän maankäytön suunnittelun) sekä valmistuksen ja jakelun yhdistämistä tiiviisti toisiinsa olemassa olevia kansallisia suunnittelujärjestelmiä kunnioittaen, jotta voidaan edistää hiilidioksidipäästöjen vähentämistä, kestävää tuotantoa, voimavarojen tehokasta hyödyntämistä ja uusiutuvan energian käyttöä, jolloin luodaan ympäristöä kunnioittavia työpaikkoja ja edistetään kestävää kasvua sekä vähennetään vaikutuksia ympäristöön ja kansalaisten terveyteen.

⁽¹⁰⁾ Yleissopimus tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa (UNECE).

⁽¹¹⁾ CdR 38/2010 fin.

44. kehottaa silloin, kun on kyse ympäristöasioiden hallintapolitiikan muotoilusta raja-alueilla ja toistensa rajanaapureina sijaitsevilla alueilla, joita halkoo sama virta tai joilla on yhteinen vesistöraja, hyödyntämään paikallistasolla nykyistä tehokkaammin Euroregio-alueiden kaltaisia kumppanuusohjelmia, joiden avulla voidaan vaikuttaa naapurivaltioon ja laatia ja toteuttaa yhteisiä ympäristösuojeluohjelmia.

E. AK:n panos

Politiikan suunnitteluaihe

45. kehottaa Euroopan komissiota soveltamaan nykyistä ennakkoivampaa lähestymistapaa AK:n kannan kuulemiseksi jo politiikanteon varhaisessa vaiheessa pyytämällä siltä suuntaa-antavia lausuntoja.

46. sitoutuu jatkamaan yhteistyötään Euroopan komission kanssa arvioitaessa tietyjen ehdotusten vaikutuksia alue- ja paikallisviranomaisiin (alueelliset vaikutustenarvioinnit) AK:n erityisverkostojen, toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seuranta-verkoston ja Eurooppa 2020 -seurantafoorumien avulla.

Sekä politiikan suunnittelu- että päätöksentekovaihe

47. sitoutuu hyödyntämään lausuntoja laatiessaan paikallisia aluehallinnon toimijoiden ruohonjuuritason kokemuksia. Tämä merkitsee muun muassa AK:n erityisverkostojen, toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston ja Eurooppa 2020 -seurantafoorumien kohdennettua kuulemistä sekä kuulemisten järjestämistä paikallis- ja aluetason järjestöille ja keskeisille sidosryhmille.

Päätöksentekovaihe

48. korostaa Lissabonin sopimuksen vahvistaneen AK:n roolia EU:n ilmastopoliittisessa päätöksenteossa, koska siinä määrätään nimenomaisesti AK:n pakollisesta kuulemisesta. Komitea suhtautuu lisäksi myönteisesti Lissabonin sopimuksen määräykseen AK:n oikeudesta tulla uudelleen kuulluksi, mikäli alkupeleistä lainsäädäntöehdotusta on muutettu huomattavasti lainsäädäntöprosessin kuluessa. Tämä antaa AK:lle mahdollisuuden laatia tarkistettuja lausuntoja.

49. toivoo voivansa vahvistaa ympäristöasioissa yhteistyötä lainsäädäntävaltaa käyttävien kahden toimielimen Euroopan parlamentin ja neuvoston kanssa. Euroopan parlamentin ENVI-valiokunta voisi tutkia mahdollisuuksia järjestää yhteisiä kuulemisiä ja kutsua AK:n edustajia kokouksiinsa esittelemään komitean keskeisiä lausuntoja. Jäsenvaltiot voisivat kutsua AK:n järjestelmällisesti neuvoston epävirallisiin ympäristöministerien kokouksiin. ⁽¹²⁾

Täytäntöönpanon parantaminen

50. kehottaa Euroopan komissiota tutkimaan mahdollisuudet osallistua vuosittain yhteisen konferenssin järjestämiseen, jossa tarkasteltaisiin EU:n ympäristölainsäädännön soveltamiseen eri-

tyisaloilla liittyviä ongelmia ja niiden ratkaisemista, muun muassa vesi-, biodiversiteetti-, melu-, ilmanlaatu- tai jätekysymyksiä.

51. kehottaa Euroopan parlamenttia kutsumaan AK:n ENVE-valiokunnan mukaan Euroopan parlamentin ENVI-valiokunnan erityiskeskusteluihin Euroopan komission kanssa EU:n ympäristölainsäädännön täytäntöönpanosta.

52. ehdottaa, että Eurooppalainen vihreä pääkaupunki -palkintoa kehitetään, ja korostaa haluavansa osallistua palkinnon valintalautakuntaan. Tämän vuoksi komitea ehdottaa seuraavaa:

— Osoitetaan voittajille budjettivaroja palkintotapahtumien lisäarvon edistämiseksi EU:n tasolla samalla tavalla kuin Euroopan kulttuuripääkaupunki -palkinnon yhteydessä.

— Maksimoidaan hyödyt, joita kaupungit kokevat saavansa vihreänä pääkaupunkina toimimisesta myös hankkeen päättämisen jälkeen, muun muassa perustamalla voittajakaupunkien verkostoa tiedon ja parhaiden käytäntöjen vaihtamiseksi. AK voisi tukea hanketta toimimalla tapahtumien isäntänä ja raportoimalla tuloksista komitealle ja Euroopan komissiolle.

— AK voisi pyrkiä järjestämään eurooppalaiset tapahtumansa, konferenssinsa ja komission tapaamiset kulloisenkin vuoden eurooppalaisessa vihreässä pääkaupungissa taitotiedon ja parhaiden toimintatapojen tehokkaamman vaihdon edistämiseksi.

— Eurooppalaisia vihreitä pääkaupunkeja kannustetaan tiedottamaan muutamaa vuotta myöhemmin siitä, mitä muuta on saatu aikaan kestävästä kaupunkiliikenteen alalla. Kaupunkien edustajat olisi kutsuttava tärkeimpiin eurooppalaisiin tapahtumiin kertomaan uusista saavutuksista ja suunnitelmista muille kaupungeille ja asiasta kiinnostuneille sidosryhmille.

— Edistetään palkinnolla kansalaisten osallistumista demokratiin ja paikallista sitoutumista, myös alueellista ulottuvuutta kutsumalla kaupunkia ympäröivät alueet mukaan Eurooppalainen vihreä pääkaupunki -palkinnon toimintoihin.

— Kehitetään valintaprosessia parantamalla esim. valintalautakunnan mahdollisuuksia haastatella lyhyelle ehdokaslistalle valittujen kaupunkien edustajia sekä järjestää vierailuja kyseisiin kaupunkiin.

— AK voisi toimia palkintoseremonian isäntänä palkinnon tunnettuuden lisäämiseksi.

F. Tulevan ympäristöpoliittisen kehityksen kehittäminen

Seitsemannen ympäristöä koskevan toimintaohjelman tarve

53. katsoo, että kuudes ympäristöä koskeva toimintaohjelma on auttanut saavuttamaan EU:n ympäristöpolitiikan tähänastiset tavoitteet ja että nyt tarvitaan seitsemäs ympäristöä koskeva toimintaohjelma.

⁽¹²⁾ CdR 89/2009 fin.

54. korostaa, että seitsemäs ympäristöä koskeva toimintaohjelma vahvistaisi kestäväen kehityksen strategiaa ja olisi yksi tulevan Eurooppa 2020 -strategian peruspilareista, koska strategiassa viitataan usein "vihreään kasvuun" ja siirtymiseen vähähiiliseen, resursseja tehokkaasti käyttävään talouteen. Seitsemäs ympäristöä koskeva toimintaohjelma tarvitaan ilmaisemaan, mitä näillä termeillä tarkoitetaan, sekä tulkitsemaan niiden ympäristöpoliittiset vaikutukset.

55. katsoo, että seitsemäs ympäristöä koskeva toimintaohjelma hyödyttää yrityksiä sekä paikallis- ja alueviranomaisia tarjoamalla jäsenneilyn pitkän aikavälin suunnittelukehityksen muun muassa merkittäviä infrastruktuuri-investointeja varten.

56. toteaa, että ympäristöpolitiikka on integroitava osaksi kaikkia politiikanaloja, eikä tätä tavoitetta voida saavuttaa ainoastaan tapauskohtaisen lainsäädännön avulla.

57. pelkää, että epäonnistumista uuden toimintaohjelman hyväksymisessä kuudennen ympäristöä koskevan toimintaohjelman päättymisen jälkeen pidettäisiin poliittisen sitoutumisen puutteena alalla, josta kansalaisten on todettu olevan erittäin huolestuneita. Kuudes ympäristöä koskeva toimintaohjelma oli ensimmäinen sitovat päätökset mahdollistava oikeudellinen väline.

Seitsemännen ympäristöä koskevan toimintaohjelman mahdollinen sisältö

58. pahoittelee, ettei alueiden komiteaa erityisesti mainita kuudennessa ympäristöä koskevassa toimintaohjelmassa, ja kehottaa varmistamaan, että monitasoisen hallinnon periaatteen soveltamisesta ympäristökysymyksissä tehdään tärkeä osa seitsemäntä ympäristöä koskevaa toimintaohjelmaa.

59. katsoo, että seitsemäs ympäristöä koskeva toimintaohjelma on pitkän aikavälin strateginen suunnitteluasiakirja, jossa olisi asetettava selvät tavoitteet ja aikataulut, siirryttävä suhteellisista tavoitteista absoluuttisiin tavoitteisiin (esim. hiilidioksidipäästöt henkeä kohden) ympäristöön kohdistuvien erityispaineiden rajoittamiseksi sekä esitettävä selvästi ympäristövaikutukset SOER 2010 -raportin perusteella. ⁽¹³⁾

60. katsoo, että seitsemännen ympäristöä koskevan toimintaohjelman täytäntöönpanossa on otettava huomioon paikallis- ja alueviranomaisen toimivalta sekä poliittinen ja hallinnollinen toimintavapaus.

61. katsoo, että toimintaohjelmaan olisi sisällytettävä peruluonteinen katsaus tiedonhallintaan ja -keruuseen, jotta voidaan varmistaa tulosten täsmällinen vertailu ja parhaiden käytänteiden entistä mielekkäämpi ymmärtäminen.

62. katsoo, että seitsemännellä ympäristöä koskevalla toimintaohjelmalla olisi edistettävä markkinavälineiden nykyistä laajempaa käyttöä yhdistettynä sääntelyyn. Kuudes ympäristöä koskeva toimintaohjelma edisti taloudellisten välineiden käyttöä resurssien käytön tehostamiseksi ja ympäristövaikutusten minimoimiseksi. Tämän lähestymistavan soveltaminen on keventänyt paikallis- ja alueviranomaisen taloudellista taakkaa ja parantanut täytäntöönpanoa.

63. toivoo, että seitsemännessä ympäristöä koskevassa toimintaohjelmassa edistettäisiin kasviuonekaasujen päästöoikeuksien kaupasta saatavien varojen osoittamista vuodesta 2013 alkaen suoraan alueille ja kunnille paikallisten ilmastomuutoksen torjuntaohjelmien rahoittamiseen.

64. ehdottaa, että toimintaohjelmasta tehdään pitkäaikainen, vähintään vuoteen 2020 ulottuva, koska suunnitelmissa on jo nyt otettava huomioon vuosi 2050. Lisäksi olisi päätettävä väliarvioinnista ja seurannasta sekä laadittavat selvät suunnitelmat välitavoitteineen.

65. ehdottaa, että resurssien tehokkaaseen käyttöön sovelletaan järjestelmällistä lähestymistapaa muun muassa asettamalla erityistavoitteet ja aikataulut luonnonvarojen käytön absoluuttiselle määrälliselle vähentämiselle sekä määrittelemällä bkt uudelleen siten, että siinä otetaan huomioon ympäristövaikutukset.

66. kehottaa painokkaasti säilyttämään eri politiikanalojen yhteydet ja ottamaan esimerkiksi maankäyttöä ja kaupunkisuunnittelua, kaupunkiliikennettä, maa- ja metsätaloutta, melua, ilman pilaantumista ja terveyttä koskevat ympäristötavoitteet ja -vaatimukset huomioon kaikilla aloilla.

67. kehottaa integroimaan ympäristötavoitteet osaksi maaseudun kehittämisen ja maatalouden kaltaisia keskeisiä talousarvioaloja.

68. toteaa, että 75 prosenttia EU:n väestöstä asuu kaupungeissa. Kaupungit aiheuttavat 75 prosenttia EU:n kasviuonekaasupäästöistä, mutta ne ovat myös koulutuksen, tutkimuksen ja innovoinnin keskuksia. Seitsemännellä ympäristöä koskevalla toimintaohjelmalla onkin oltava selvä kaupunkiulottuvuus. Siihen on myös sisällyttävä mekanismi kaupunkien sitouttamiseksi ja niiden vaikutusmahdollisuuksien parantamiseksi.

69. toteaa, että maaperää köyhdyttävät prosessit vaikeuttavat EU:n yhteisten tavoitteiden saavuttamista niin ilmastokysymyksissä kuin elintarviketurvan ja luonnon monimuotoisuuden alalla. Yhteisen maaperänsuojelua koskevan teemakohtaisen strategian tulee siten jatkossakin kuulua osana seitsemänteen ympäristöä koskevaan toimintaohjelmaan, ja siihen tulee sisältyä tavoite maaperän suojelua koskevan puitedirektiivin hyväksymisestä.

Bryssel 5. lokakuuta 2010

*Alueiden komitean
puheenjohtaja*
Mercedes BRESSO

⁽¹³⁾ Ympäristön tilaa koskeva Euroopan ympäristökeskuksen raportti, julkaistaneen marraskuussa 2010.